



UIT DE SCHRIFT

Een vrouw, bekleed met de zon.
En daar werd een groot teeken gezien in den hemel, namelijk een vrouw bekleed met de zon, en de maan was onder haar voeten en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren. Openb. 12:1.

Is er geen schril contrast tusschen de Kerk van den ouden en nieuwen dag, zooals ze hier door Johannes in visionaire gestalte, onder de gedaante van een met hemelsche heerlijkheid en macht bekleede vrouw, aanschouwd wordt, en de Kerk, zooals ze in werkelijkheid, in aardse zwakheid, zonder gedaante of heerlijkheid, haar bestaan poogt te rekken?

Immers de Kerk verschijnt hier in meer dan aardse glans. Zelfs tegen den achtergrond van den geopenen hemel is zij een grootsche, indrukwekkende gestalte. God moge een ontoegankelijk licht bewonen; zij is toch ook bekleed met de zon, in welke geen mensch kan inblikken zonder gevaar van verblinding door haar sterken glans. God moge heerschen als Oppereer; zij is ook vol heerschappij, want de maan is onder haar voeten — de maan, die door God is gesteld als een licht, tot heerschappij des nachts, is haar onderworpen. Gods macht wordt gesymboliseerd o.a. door den regenboog, de hare door de maan. God is de almachtige Heerscher, de over allen tegenstand volkomen zegepralenden Al-overwinnaar; aan de Kerk is ook de zege, blijkens haar kroon van twaalf sterren.

Maar is dat nu een juiste teekening van de Kerk van den ouden dag? Was die werkelijk zoo vol van heerlijkheid en macht; volbracht die zóó zegevierend haar loop?

Een korte periode moge dit eenigermate het geval zijn geweest — in het tijdvak van David en Salomo — leefde zij overigens niet veel meer geknecht, dan in fiere vrijheid, in smadelijke onderwerpenheid, dan in heerschappijvoering? Nog buiten beschouwing gelaten de vraag, of zij wel een wereld-beheerschende positie innam.

Vertoonde de oud-testamentische gemeente dan soms in een nauw aan den Heere verbonden leven dien goddelijken glans? Was het bondsvolk daarin dan het afschijnsel van Gods heerlijkheid, de gekroonde overwinnaar van de machten der duisternis?

Wie zou dit durven beweren? Is Israëls geschiedenis niet een aaneenschakeling van afkeerigheid en afval?

En toch, God heeft Israël gezien en laat het zien aan Johannes en ons — in deze heerlijke gestalte, met deze groote macht, als zeker zegevierend. Want God zag de zwakke vrouw — ja, wel zwak — in haar Zoon, Dien zij baren zou. Dat zij Dien Zoon in zich draagt, dat is de waarachtige werkelijkheid, veel meer dan haar geknecht-zijn en haar afkeerigheid; dat is haar heerlijkheid; daarin beheerscht zij de wereld, overwint zij de wereld.

De Kerk van vandaag is trouwer in den dienst des Heeren dan eens Israël. Soms is zij pijnlijk verbaasd over zooveel ongerechtigheden, zulke gruwelen bij het oude volk. Toch ziet zij niet met minachting neer op de oudtestamentische gemeente, neen, zij eert haar, gelijk God Zelf deed, om wat het meest wezenlijke is in haar bestaan: het voortbrengen van den Christus.

Deze is nu gekomen. Hij maakt Zich een gestalte nu in de nieuwtestamentische gemeente. Dus is nog groter nu de heerlijkheid, macht en zegepraal van deze, van de Kerk. Zij draagt ook Christus in zich, niet slechts den komenden, maar den gekomene, niet slechts Hem, Die geen gedaante of heerlijkheid had, doch den Volheerlijke! Zoo ziet God de Kerk! En zoo moet de Kerk zichzelf zien! Ondanks al haar zwakheid en gebrekkigheid. 't Wezenlijke is, dat Christus in haar leeft. Dus heeft ze heerschappij, is haar de zege.

O Kerk, laat u die fiere belijdenis niet ontrooven, door de opdringende wereld niet, ook niet door hen, die alleen zien de gebrokenheid van de Kerk en daarin willen roemen.

Maar uw fierheid worde nooit overmoed. Met de zon zijt gij bekleed, maar vrouw zijt gij, zwakke vrouw. Uw heerlijkheid is niet in uzelf; alleen in Hem, Die in u leeft. Doch dat is dan ook werkelijkheid, want zoo ziet uw God u.

's Gr.

D. V.



„Weihnachtsfeier“.

Aan het Kerstfeest denken wij niet slechts in de beide hoofdartikelen van dit nummer, maar ook in deze rubriek. Onze predikanten worden weer geroepen tot de verkondiging van het Kerstfeest. Zij hebben haar te doen als belijders van den Christus Gods, overeenkomstig de drie formulieren van eenigheid met al haar theologische onderstellingen. Die hebben zij vrijwillig aanvaard; daarin slechts hebben zij de mogelijkheid van bewuste gemeenschap met de kerk, die hen riep; en zóó slechts kunnen zij, óók als theologen, bewust in het midden van hun tijd staan. Hun tijd met zijn theologische problemen.

Hun theologisch-wetenschappelijke belangstelling, waarvan de gemeente rechtstreeks in de preek niets vernemen zal, maar die bij hen als meelevende tijdgenooten toch noodig is, om hun preek te bouwen naar gereformeerd inzicht, heeft naar twee kanten zich te richten. Aan den eenen kant naar de „Weihnachtsfeier“ van Schleiermacher, aan den anderen kant naar de „Weihnachtsfeier“ van Barth. En tegenover die beide hebben zij met een stellig „neen“ te staan, als zij het „ja“ des geloofs prediken op onze gereformeerde „Weihnachtsfeier“.

„Weihnachtsfeier“, dat is: Kerstfeestviering.

Daar is vooreerst de „Weihnachtsfeier“ van Schleiermacher. We denken daarbij aan een zeer bekend geschrift van Schleiermacher, één van die theologen, wier meening sterken invloed gehad heeft op de groep, die men vroeger nog die der „ethischen“ kon noemen. Karl Barth heeft in één van zijn geschriften over dit boek van Schleiermacher een opstel gegeven. Het was in 1924. Hij herinnert er aan, dat Schleiermacher reeds vóór hij zijn „Weihnachtsfeier“ schreef, zich in een paar preeken (daarover schreef Trillhaas een verhandeling) heeft ingespannen, klaar te komen met het begrip, waarover thans Prof. Greijdanus in onze hoofdartikelen thetisch schrijft: het begrip „de volheid des tijds“. In deze preeken wil Schleiermacher aanwijzen, dat de volheid des tijds hierin te zoeken is, dat de verschijning van Christus een vrucht is van Gods voorzienigheid, gelijk hij die opvat. Volgens Schleiermacher betekent dit, dat zij een historische noodzakelijkheid is, vallende onder de wetmatigheid van alle natuur, niet los te maken van de z.g. natuurwetten. Zoo neigt Schleiermacher dan verder tot een protest tegen elke leer, die Christus' geboorte als wonder van gansch eenige betekenis eeren zou, als een wonder, dat van bovenaf op de natuur en de geschiedenis in zou grijpen. O neen, het Kerstgebeuren is begrepen in heel het natuurgebeuren zelf. De regelmatigheid, de wetmatigheid, die er altijd in de natuur is, neemt, als men het zóó ziet, in Christus' geboorte een wel zeer excellent en précieux verloop, maar wordt er niet in doorbroken, en even min buiten werking gesteld. Feitelijk is het Kerstgebeuren precies even regelmatig en wetmatig als de regen en de zonneschijn. Alleen maar, Kerstfeest is dan een bijzondere zonneschijn, een bijzonder krachtige regen.

Deze algemeenmaking van het Kerstgebeuren leidt dan Schleiermacher tot de zeer bijzondere opvatting, die hij uitwerkt in zijn geschrift „Die Weihnachtsfeier“. De Kerstgeschiedenis wordt daar voorgesteld als een voorbeeld, waaraan men de algemeene ervaring van Gods aanwezigheid in de wereld illustreeren kan. De geboorte van Christus is een symbool voor alle goddelijke weldaden. Zij is de hoogste triomf van de menselijke natuur. En daarom kan men den zin van het Kerstfeest slechts verstaan als een bijzondere illustratie van de overal aanwezige immanentie Gods.

Wanneer dan ook Schleiermacher in zijn „Weihnachtsfeier“ ons de gesprekken van een Duitsche familie, die hij bij den kerstboom ziet vereenigd, verhaalt, komt overal deze gedachte naar voren. Men maakt er muziek. En waarom? Omdat de muziek niet gebonden is aan een op zichzelfstaand feit, doch ook zonder zulk een feit verstaanbaar is. De kerkmuziek kan wel niet het gezang, maar wel die zeer bepaalde woorden missen. Het woord is hier bijzaak. Voorts, er is in die familie een moeder en een kind. Dat illustreert de gansch gemeene gratie van het Kerstfeest; het goddelijke leven, en de eeuwige moederliefde zijn immers het grondaccorde van ons wezen? Goed beschouwd is elke moeder een Maria, elke moeder heeft een eeuwig goddelijk kind; ze zoekt daarin dan ook vol piëteit de bewegingen van den hooger geest.

Ich sehe dich in tausend Bildern,
Maria, lieblich ausgedrückt;
Doch keins von allen kann dich schildern.
(Zie vervolg op pag. 92.)

1) Vgl. ook: Dialectik, Transzendentaler Teil, Werke, Phil. Bibl. III, 87/8.



EVEN PARKEEREN.

„Meneer mijn broeder!“

Op straat kwam ik mijn heer mijn broeder voorbij en hij nam zeer diep zijn hoed voor mij af. Zulks paste hem, want ik ben een groot man! Op mijn beurt beschreef mijn hoofddekseel een wijden boog, toen ik gelijktijdig met hem mijn groot-manipulaties maakte. Dit paste mij, want hij is ook een van de tienduizend groote mannen die wij mogen bezitten. Kort daarop belde ik ergens aan en werd in een salon gelaten. Niet in een melk- of scheersalon, maar in de salon van mevrouw mijn zuster. Ik maakte een soort van neiging voor haar. Allen, die ooit zulk een probeersel van mij te aanschouwen krijgen, verzoek ik bij voorbaat om clementie. Mijn ruggraat is nog behept met zekere atavismen uit een vroeger tijdperk en werkt mij tegen bij zulke eenvoudige plichten der beleefdheid. Thuisgekomen, schreef ik een brief aan zekeren weledelgeboren heer mijn broeder, welk schrijven ik ondertekende met de heel ootmoedige woorden: uw zeer dienstwillige dienaar. Want ik ben zeer ootmoedig. Voorts bracht de post mij een brief met het adres: den eerwaarden heer. Dat ben IK. Doch mijn huisvrouw, die zeer ad rem is, beweerde, dat de brief verkeerd besteld was en mijn dochttertje giechelde...

Ik bedoel niet te vallen over deze omgangsvormen. Al is de spreektoon thans evenzeer verwijderd van natuur en waarheid als voorheen de preektoon. Ik wil slechts wijzen op een gebrek aan gemeenschapszin, dat onder die vormen schuilt. In onze volle wereld is het zeer leeg! In onzen drukken tijd is het zeer eenzaam. Er zijn veel harten die verwijnen omdat zij geen warmte kunnen vinden, ook omdat zij geen warmte kunnen uitstralen. Ook onder ons. Er is veel comité-gemeenschap, bestuursgemeenschap, vergadering-gemeenschap, kerkbank-gemeenschap. Maar, echte gezinnen zijn zeldzaam. Familieband is bij velen uit den tijd. Vriendschap is een onbekend goed geworden. Daarentegen hebben wij collega's en bekenden, die ons belet vragen en die wij soms een visite maken. Deze visites beschouwen wij meestal als een corvee, doch wij onttrekken ons daar niet aan. Immers de mensch is een sociaal wezen. Eens per jaar hooren wij spreken van de gemeenschap der heiligen. Dit verstaán wij. Wij tasten dan in onze portemonnaie voor de diakonie en schrijven een contributie in voor het onderhoud der kerk. Als wij gestorven zijn, worden wij in onze kwaliteit begraven, hetwelk zeer plechtig is. De kist met den weledelgestorven heer daalt in de groeve, nagestaard door onze mede-comité-leden.

Wij zijn menschen. Natuurlijk! Wel mijn heer de mensch, maar daarom toch niet boven alle zwakheden verheven. Uit die zwakheden vloeit voort, dat wij somtijds verschil van meening hebben, en met elkander strijd voeren. Hoewel sommigen onder ons, het is waar, een hoogere trap van volkomenheid reeds hebben bereikt en niet meer twisten. Dit nieuwe tijdvak in de kerk-geschiedenis duurt nog te kort om over deszelfs resultaten te oordeelen. Maar wij, die nog strijden, strijden zooals heeren tegenover heeren. Wij zeggen nooit eens: „Lummel“ of „Ezel“! Daar zijn weliswaar nog enkele ouderwetsche menschen, die naar zulk een eenigszins ruwe uiting verlangen en meenen dat met zulk een oordeel der liefde misschien meer bereikt zou worden dan met ein Herrenkampf...

Vroeger was men niet zoo spoedig meneer. Want vóór de menschen naar hun hoed of hun pet grepen, vroegen zij zich nuchter af: „Waar éét hij van?“ Iemand, die een hoogere plaats innam in het leven, werd genoemd naar zijn ambt: Burgemeester, dominee, meester, baas en vrouw. Daarin eerde men niet den mensch, maar men erkende de plaats die God zoo iemand gaf. Maar anders noemde men iemand bij zijn achternaam. Meestal voegde men er nog zijn voornaam aan toe en sprak van niet onbemiddelde en niet onvermaarde menschen als Jan Die en Die of Klaas Die en Die. Ja, men deed er nog een klein hartelijk woordje aan voorafgaan. Het woordje onze. Het waren „onze“ Jan en „onze“ Klaas, zooals wij spraken van „onze“ dominee, „onze“ meester, „onze“ professor, „onze“ minister. Daarin beleden wij ons aller eenheid in het Verbond.

Nog eens, ik val niet over bepaalde vormen. Maar een beetje minder houderig en stakerig met elkaar omgaan, kunnen wij toch wel. Een beetje meer broederschap en vriendschap zou het leven rijker en zonniger maken. Temeer, omdat wij dicht bij elkander zullen moeten staan. Omdat wij schouder aan schouder zullen moeten optrekken, zullen wij de groote taak kunnen volbrengen, welke God in dezen tijd ons heeft opgelegd.

Mijn heer mijn broeder, willen wij dat?

N. B.